

Görgy Gábor: Mikszáth különös házassága. Kétszemélyes játék a tanácsháza udvarán, este fél 9-kor.

Balogh Péter grafikusművész emlékkiállítás a Sajtóház művészközpontjában — augusztus 20-ig.

XXV. Szegedi Nyári Tár-lat a Móra Ferenc Múzeum Képtárában — szeptember 21-ig.

Orosz János festőművész kiállítása a Bartók művelődési központban — augusztus 20-ig.

Patáki Ferenc festőművész grafikai a Bartók művelődési központban — augusztus 20-ig.

Csala Károly grafikai a Juhász Gyula művelődési központban — augusztus 11-ig.

Szent-Györgyi Albert Szegeden. Dokumentumkiállítás az egyetem központi épületében — augusztus 20-ig.

Liszt Ferenc-emlékkiállítások: a Somogyi Könyvtárban és a Herman kollégiumban.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Móra-emlékszoba; Lucs-képgyűjtemény; Csongrád megyei parasztbútorok és viseletek.

Szeged múltja, jelene és jövője. Város történeti kiállítás a Szegedi Várban.

Kass János-gyűjtemény (Vár u. 7.).

„Színésznek nagyobb baj, ha nem kérik”

Udvara sem igen szokta a színházi miliót, igazi öltözöje sincs a tanácsháza. Mégis, amikor Tolnay Klári berendezkedik a hevenyészett pipereasztalnál, s mosolyogva bólint, kérdezzek csak nyugodtan, a szoba megtelik masztixillattal, selyemruha-susogással.

— Ez a ragasztott paróka tönkreteszi az ember frizuráját — bosszankodik, de szája sarkában máris ott a jól ismert tolnays „örök derű”.

— *Milyen emlékek fűzik Szegedhez?*

— A legrégebbi, a negyvenes évekből; a *Francia szobalányban* játszottam a színházban. Aztán a hatvanas években a Hamlet királynője voltam a dóm színpadán. A környéken forgattuk a *Tiszavirág* című filmet is. A Tisza partján lakunk, bárányt sütöttünk, nagyon romantikus volt... Igazán nem ismerem még a várost, most akarok körülnézni. Kisebb körutakat tervezek, olyan napokon, amikor nincs előadás. Mindenképpen el szeretnék jutni a fehér-tói rezervátumba — közismerten madárbolond vagyok... Otthon az ablakomon szoktak költeni a gerlék.

— *Hogyan telt az elmúlt hét?*

— Próbákkal, természetesen, meg azzal, hogy kibirkuk a hőséget.

— *Szívesen vendégszerepel?*

— Bizony, elég nehezen mozdulok ki, inkább ott szeretek maradni, ahol letelepedtem. Ilyenkor meg mindig más lakásban, más kör-

Mikszáthné Mauks Ilona: Tolnay Klári

nyezetben, azt sem tudom, hol egy élelmiszerüzlet, ha szükségem van valamire.

— *Miért vállalja hát?*

— Mert ez a mesterségem! Magányosan nyaralni úgysem szeretek — régóta egyedül élek már —, jártam Ausztriában, kipihentem magam. S nem utolsósorban: kedves, jó darabra, ismerős partnernek, szíves hívásra, miért mondanék nemet? Egy színésznek nagyobb

baj, ha nem kérik, mintha sokat...

— *Az említett partner: Mensáros László.*

— Több évtizede együtt szerepelünk, jobbára kétszemélyes darabokban. Nagyon jó vele játszani — gondolom, ő is ezt mondaná... Apró félreértések előfordulnak ugyan, de összességében igazán jól ismerjük egymást. Sokszor többet tud az ember színházi partneréről, mint a férjéről.

— *Könnyen mentek a próbák?*

— Még pár alkalom jól jött volna. Igaz, minden színész ezt mondja premier előtt.

— *Hogyan tanulja a szerepeket?*

— Szerencsére, nagyon könnyen. Most Mensárosnak van nehezebb dolga, hiszen ő alakítja Mikszáthot, nála a hangsúly. Az író magánéletéről szól a darab, hogyan kerültek össze a feleségével, váltak el, s házasodtak össze megint... De már így is túl sokat árultam el.

— *Hogy érzi magát a kis, tenyérynői színpadokon?*

— Talán intimebbnek, közvetlenebbnek kell lenni. Persze, ez viszonylagos, mert a filmnél még inkább. Egy színész ösztönösen „állít az élességen”, a kamaraszínpadtól a nagy szabadtérig, vannak fokozatok. Azért mégiscsak jobb az előbbi; emberközelibb.

— *Am a hibák is hamarabb kitűnnek...*

— Nem történt még ilyesmi — kacag fel, s gyorsan lekopogja az asztal lapján. — S ha megis? Rögönöz, kisegíti a partner, vagy belesül — és elbógi magát...

— *A jövő évadbeli szegedi terpeiről sokféle hír látott napvilágot. Az igazság?*

— Többen felhívtak, mikor a napilapban megjelent, hogy ideszerezdöm. Nos, valóban, ám nem az egész évadra, csak pár darabra. Hogy pontosan melyekre, még nem állapodtunk meg. Tovább viszem a Játékszínben a *Macskajátékot*, *Töröcsikkal és Psoával*, meg a Madáchban a *Harold és Maude*-ot. Ott is várnak új szerepek. Mondtam, nem szeretek ugrálni, nagyon jól érzem ott magam, sok-sok év óta.

— *Programját, gondolat, rádió-, tv-, filmszereplés is süríti. Birja?*

— Mit mondjak? Jól! Persze, erő kell hozzá, de úgy tartják, a tehetséges embernek van ereje. Anélkül nem ér semmit. Harmóniában kell tartani a civil életet. Az ember soha nem lehet annyira szerelmes, se kétségbeesett, hogy a hivatása háttérbe szoríljon. Mert erős koncentrációt követel, nagy feszültséggel jár, az biztos...

Am mindennek a színpadon nyoma sincs. Alig fél óra múltán, hosszú, csipkés, muszlinruhában, immár Mauks Ilona arcán az összetéveszthetetlen mosoly:

— Mondja csak, Kálmán, azt a szót, hogy örökké...

Domonkos László

Varju Erika

A békeév alkalmából

A Moszkvai Rádió felhívása

A Moszkvai Rádió pályázatot hirdetett a nemzetközi békeév alkalmából. A háború megelőzésével és a béke megszilárdításával kapcsolatos kérdéseket vitatják meg nyílt fórumon, s kéri hallgatóikat, írják meg, milyennek szeretnék látni a közeljövőt. Gondolatokat várnak, hogyan érhetnének el, hogy az emberi elme nagyszerű alkotásait az élet és a közjó

s ne agresszív imperialista tervek szolgálatában használják fel, s hogy mit tehetnek ezért a szocialista országok lakói.

Címük: Moszkva, Rádió, Magyar Osztály. A borítékra kéri feltüntetni: Rádióforum. A leveleket a moszkvai rádió felhasználja, a részt vevő hallgatónak emléktárgyat küld

A rajzolás gyönyörűsége

Egy emlékkiállítás ürügyén

Több mint negyven könyv egy illusztrátornak is életmű. A sors erre a munkára Balogh Péter Pálnak tiz évet adott. Így aztán tragikus, 1982-ben, harmincöt évesen bekövetkezett haláláig nem volt ideje kiállításokkal bajlódni, lefoglalták a megbízások, a torló feladatok. Gyanitom, a név hallatán nem sokan kapják fel a fejüket, de ha sorolom azoknak a könyveknek a címeit, amelyeket rajzai díszítenek, személyes ismerősünknek tudhatjuk. Csak néhány a negyvenkettőből: *Fekete István: Vuk, Lutra, Bogács, Hú, Kele; Eric Knight: Lassie hazatér; Kipling: Riki-Tiki-Tévi; Lázár Ervin: Óregapó madarai; Iszlai Zoltán: Kompania; Vámos Miklós: En és én, a Búvár-sorozatnak Vadak és Kutyák című színes, ismeretterjesztő könyvecskéje, vagy az 1983-as Szép könyv versenyen jutalmazott két Akimuskín-*

kötet, a *Csupamacska és a Nem egykútya*. Ugye, így már ismerősünk Balogh Péter Pál, a ragyogó felkészült, bravúros rajztudású, páratlan biztonságú és utánozhatatlan könnyedségű, sajátosan egyéni művész? Életében szerették volna az „álatrajzó” skatulyába gyömöszölni, pedig felednünk kellene már az ilyenféle kategorizálást. Arról nem szó, hogy számára a természet, az állatvilág nyújtotta azokat a meghatározó emberi élményeket, melyeket megőszteni igyekezett másokkal. Szerette a vadászat spród romantikáját, kíváncsian fűrkészte az állatok életét, érzékenyen reagált a hétköznapi pillanatokra, fogékony volt a tiszta, nyílt küzdelemre.

Bajban vagyunk az illusztrátor meghatározással is. Való igaz, hogy munkáinak jelentős része könyvek kísérorajzjaként jelent meg, de valamennyi olyan igényességgel, alázattal és belső töltéssel készült, hogy önálló képgrafikaként is megállják helyüket. Úgy teremtett iskolát a hazai grafikában, hogy nemhogy tanítványai, de műterme sem volt soha. Éjszakánként a konyhaasztalon vagy a verandán dolgozott, ha már nagyon szorította az idő. Mert — mint

családtagjai és barátai egybehangozva állítják — egyetlen ellensége volt, a határidő. Talán egy megbízásának sem tett idejében eleget, viszont egyetlen munkáját sem kellett újra-rajzolni.

Rajz tehetsége már gyermekkorában megmutatkozott, négyéves korában felismerhetően jelentette meg a környező világot, a házat, a környék állatait, a levegőben elhúzó repülőgépeket. A legnagyobb, és egész életére meghatározó élményt Zala hatalmas erdői jelentették számára, ahol — a rokonok vendégszeretetéét élvezve — nem csupán a természet ezer arcával, de a falusi élet szépségeivel és nehézségeivel is megismerkedett. Nem vezetett egyenes út ennek ellenére sem a Képzőművészeti Főiskola diplomájáig, melyet végül 1974-ben kapott kézhez. Már hallgató korában sok rajzát közölte az Élet és Irodalom, majd az Új Tükör, az Ország-Világ, az Interpress Magazin és a Nimród, melynek 1976-tól állandó munkatársa volt. Foglalkoztatta a Móra, a Magvető és a Szépirodalmi Kiadó. Elsősorban természethez közeli témákat illusztrált a tudományos kötetektől a tandományoktól a mesékig, regényekig, ismeretterjesztő kiadványokig. Halála előtt két évvel négy és fél hónapot töltött Tanzániában. Sokan úgy vélik, hogy egyik legsikeresebb könyvének rajzait — Dr. Jékely Endre: *Hogyan győzte le a jaguárt a teknős* — afrikai útjának élményeiből készítette, pedig a kötet már a kiutazása előtt megjelent. Talán ez a tény is igazolja fantasztikus felkészültségét, remek fantáziáját, bravúros rajztudását.

Életében nem volt önálló kiállítása. Nemrégiben Hódmezővásárhelyen mutatták be először összegyűjtött munkáit, melynek válogatása most Szegeden, a Sajtóház Művészközpontjában látható. A könyvek rajzaiból szerveződő tárlat beavat bennünket a rajzolás gyönyörűségébe, s figyelmeztet: egymást és értékeinket óvni, becsülni kötelesség!

Jó volna addig, amíg élünk!

Tandi Lajos

Az ismerős Mikszáth

Fél óra Mensáros Lászlóval

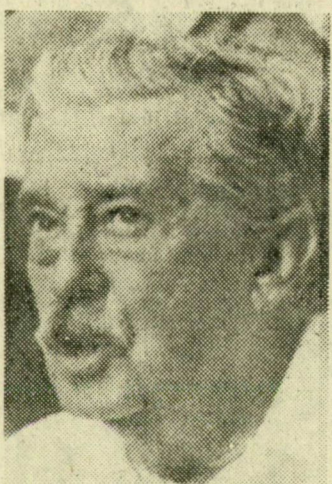
Továbbt, régi néptanítók higgadtan derűs bölcsességét idézi, mint a kápráztaóan művelt intellektuál vibráló-szikkázó szellemességét. A tudatos, tehát igazi művész mélyességét, és a korlátolt gonoszság, a kiszámított aljasság ellen küzdeni kész ember indulatát. Mindezt nem is nagyon hosszú — ám annál rohanóbbnak rémlő — idő alatt.

Lehetséges Mikszáth-képevet kezdeném, főleglegettem, mit irt Szerb Antal Mikszáthról, de...

— ...nem Mikszáthot játszom el! Nem tudom, nem akarom tudni, hogyan nézett ki, nem tudom, mit irt róla Szerb Antal, s ha mindezeket tudnám is, azonnal el kellene őket felejtenem. Persze, az „életű” Mikszáth! ... Ha ilyesmi kére, vegyenek elő valakit, aki az a bizonyos jó kövér színész lehet Magyarországon, bajuszt, sminket, kosztumot neki, meg ami kell még, és nosza. Nekem Mikszáthban nem Mikszáth kell igazán!

Kiegészíteném korábbi mondandómat, hogy akkor hát a *Görgy-darab* Mikszáthja...

— ...a Görgy-darab Mikszáthja egy művészpályán levő ember, a maga tőlértékénységével, lelkiismeretességével, hiúságával. Igazi, nagy művészfígura, ha Mikszáth, ha nem *Thomas Mann* is lehetne... Csak hogy mivel nem volt különösebben kalandos élete, mindenre kiterjedő figyeimét és lelkiismeretességét agilitása a politikában bizonyítja, az a képessége, hogy átlátott korának fonákosságain. Hiúságából következő vonásai, zsörtölőd-

A címszereplő

getéseis annyira, de annyira ismerősek

— ...vagyis Mikszáthon át...

Famiskás mosoly, fölemelt mutatóujj.

— ...no ugye. Rajta keresztül valaminek az írói művészi lelkületből kell megmutatkoznia, keserűen és humorosan. Minden alkotás lényege (csak így kerülhet közel az emberhez) ahhoz, hogy az enyém lehessen, magamra kell ismerjek benne. S hogy mennyire ismerjek magamra? Annnyire közössé tudta tenni mindezeket az egyezéseket a színész. Ha jól, jól, ha nem — rossz találkozás